

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över EU-kommissionens förslag om alternativ tvistlösning för konsumenter

Regelrådet har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade förslag. Regelrådet har i uppgift att bistå regelgivare, om dessa begär det, med att granska konsekvensutredningar till förslag från Europeiska unionen som bedöms få stor påverkan för företag i Sverige och lämna råd om vad en svensk konsekvensutredning bör innehålla. Regelrådet har därför översiktligt granskat EU-kommissionens konsekvensutredning, SWD (2023) 335 final, liksom Regeringskansliets faktapromemoria 2023/24:FPM14 och själva författningsförslagen, COM (2023) 649 och COM (2023) 647.

EU-kommissionens motivering till och syfte med förslaget

Kommissionen anger att det 10 år gamla direktivet (2013/11/EU) om alternativ tvistlösning för konsumenter, som syftar till att erbjuda konsumenter ett enklare och mindre riskfyllt alternativ till en domstolsprocess, inte tar hänsyn till tvister som uppstår till följd av nya trender på konsumentmarknaderna. Det gäller framför allt den ökade onlinehandeln, inte minst från tredje land, och ökad exponering för otillbörliga affärsmetoder såsom dold reklam, falska recensioner, vilseledande prisinformation och brist på förhandsinformation. Detta ökar sårbarheten och gör det svårt för konsumenter att fatta välgrundade beslut och äventyrar konsumenternas förtroende för de digitala marknaderna. Konsumenterna behöver därför mer effektiva förfaranden för att hantera alltmer komplexa tvister. Kommissionens utvärderingar visar att gränsöverskridande alternativ tvistlösning är en underutnyttjad mekanism i många medlemsstater på grund av faktorer såsom kostnader, komplicerade förfaranden, språk och osäkerheter om tillämplig lagstiftning. Kommissionen anger vidare att nuvarande direktivs tillämpningsområde är för snävt definierat, vilket innebär att det inte omfattar tvister som rör faser innan avtal ingås eller lagstadgade rättigheter såsom byte av tjänsteleverantör eller skydd mot geoblockering.

Syftet med det reviderade direktivet är att anpassa regelverket för alternativ tvistlösning till digitala marknader, att öka användningen av alternativ tvistlösning i gränsöverskridande tvister, att förenkla förfarandena och minska den administrativa bördan för berörda aktörer. Exempelvis tas befintligt krav på företag om informationsskyldighet om alternativ tvistlösning bort, skyldigheten för tvistlösningsorganen att årligen rapportera verksamheten till behöriga myndigheter begränsas till vartannat år och omfattningen av annan rapportering av tvistlösningsorganen minskas eller tas bort. Däremot föreslås tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta alla typer av konsumenttvister i EU, och inte vara begränsat till tvister som rör avtal. Det införs även en svarplikt för näringsidkare att besvara förfrågningar från tvistlösningsorgan om alternativ tvistlösning, dock medför förslaget ingen skyldighet att delta i sådant förfarande.

Uppskattade kostnader och nyttor för företag

I konsekvensutredningen redogör kommissionen för uppskattade kostnader och nyttor för

olika alternativa lösningarna och för olika berörda aktörer. Det anges i konsekvensutredningen bland annat att förslaget skulle leda till återkommande kostnader för företag på i genomsnitt 38,6 miljoner euro per år: 2,6 miljoner euro per år utgörs av svarsplikten, baserad på uppskattningen att kostnaden för ett enskilt svar är 20 euro, vilket inkluderar förberedelse, behandling och utskick; 25 miljoner euro per år för alternativa tvistlösningsorgan för tillkommande tvister, baserat på ca 200 000 tillkommande tvister; samt 11 miljoner euro per år för att säkerställa att plattformarna uppfyller kraven. Det anges vidare att förslaget skulle innebära totala besparingar för företagen på 634 miljoner euro per år: 264 miljoner euro per år för minskad informationsplikt och 370 miljoner euro per år för att ersätta onlineplattformen. Antaganden och mer detaljerade beskrivningar finns i konsekvensutredningens bilaga 4, särskilt s. 75-86.

Regelrådets bedömning

EU-kommissionen har genomfört en grundlig konsekvensutredning som inkluderar omfattande samråd och utförligt redovisade analyser, beräkningar och jämförelser mellan alternativa lösningar. Sammantaget medför förslaget förenklingar och minskade kostnader för företag jämfört med dagens regelverk, vilket är positivt. Regelrådet konstaterar att uppskattningarna av kostnader och nyttor är förknippade med en rad antaganden och osäkerheter, men har ingen uppenbar anledning att ifrågasätta dem. Förslaget om utvidgning av tillämpningsområdet är dock inte helt tydligt beskrivet. Regelrådet noterar emellertid departementets tveksamheter avseende detta förslag i sin faktapromemoria och bedömer det sannolikt att fler medlemsstater kommer att resa liknande betänkligheter. Mot denna bakgrund bedömer Regelrådet att det inte är nödvändigt att upprätta en nationell kompletterande konsekvensanalys i detta skede, utan rekommenderar att Sverige i stället fokuserar på att bedöma rimligheten i kommissionens antaganden och beräkningar samt vilka behov söker kompletteringar av konsekvensutredningen av kommissionen eller rådet.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 29 november 2023.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjør och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Anna Stattin.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Stattin
Föredragande